

НОВИ САД - На данашњи дан 1868. године постављен је камен темељац зграде Народног позоришта у Београду, чему је пресудно допринело гостовање у престоници Србије глумаца из Новог Сада 1867. Одушевљен представом "Госпође и хусари", кнез Србије Михаило Обреновић је обећао да ће о свом трошку подићи зграду и основати стално позориште. Камен темељац поставио је краљ Милан Обреновић (тада кнез). Народно позориште је свечано отворено у октобру 1869. пригодним комадом "Посмртна слава кнеза Михаила". Први управник српског националног театра био је Јован Ђорђевић, професор, књижевник, новинар, васпитач потоњег краља Александра Обреновића. Ђорђевић је и аутор текста српске химне - "Боже правде". Претпоставља се да је аутор пројекта био архитекта Александар Бугарски. Здање Народног позоришта било је тада, осим Капетан Мишиног здања, најраскошнија грађевина у Београду.

Данас је уторак, 18. август, 2026. године.

1805 - Срби су на брду Иванковац код Ћуприје, у једној од највећих битака Првог српског устанка, први пут потукли регуларну војску турске државе. Напредовање устаника који су заузели више градова, укључујући Ужице и Карановац (данас Краљево), узнемирило је султана, који је наредио Хафиз паши, именованом за београдског везира, да са 15.000 војника крене од Ниша ка Београду. На Иванковцу се под командом Миленка Стојковића и Петра Добрњца утврдило око 2.000 Срба, који су издржали више турских јуриша, а битку је решио вођа устанка Карађорђе, који је ноћу између 18. и 19. августа с више од 4.000 устаника браниоцима притекао у помоћ из правца Јагодине, па су се Турци повукли у Параћин. После два безуспешна напада на висове око Параћина 20. августа и нових губитака, Хафиз паша је, поколебан озбиљним губицима на Иванковцу, одлучио да се повуче према Нишу.

1812 - Француски цар Наполеон I поразио је у бици код Смоленска руску војску и наставио да напредује према Москви.

1830 - Рођен је аустријски цар Франц Јозеф I Хабзбург који је владао од 1848. до 1916. Угушио је, уз помоћ Русије, револуцију у Мађарској 1849. Успоставио је централизован систем са ограниченим традиционалним покрајинским слободама. После проглашења Аустро-Угарске нагодбе 1867. одустао је од строгог централизма. Тада је напуштена и дотадашња немачка орјентација пошто је примат међу немачким земљама преузела Пруска. Двојна монархија ће у будуће бити окренута према Југоистоку Европе. После Берлинског конгреса 1878. окупирао је Босну и Херцеговину, која је анектирана 1908. Искористио је атентат на престолонаследника Франца Фердинанда 1914. у Сарајеву као повод да нападне Србију, што ће се завршити пропашћу његове државе 1918.

1850 - Умро је француски писац Оноре де Балзак, зачетник европског реализма, аутор око 100 књига с више од 2.000 ликова. Романи под заједничким називом "Људска комедија" дубока су социјална критика француског друштва. Дела: романи "Евгенија Гранде", "Чича Горио", "Гопсек", "Изгубљене илузије", "Сељаци", "Рођака Бета", "Голицаве приче", "Шуани".

1860 - Рођен је српски политичар и филолог и историчар Љубомир Стојановић, секретар Српске краљевске академије, који је 1921. с Јашом Продановићем основао Републиканску странку и био њен први председник. Претходно је као припадник Самосталне демократске странке више пута био министар просвете и једном председник владе. Дела: монографија "Живот и рад Вука Стефановића Караџића", стари српски писани споменици "Мирослављево јеванђеље", "Стари српски натписи и записи", стари летописи, дела Вука Караџића, укључујући "Вукову преписку", уџбеници граматике, студије о старим српским штампаријама, о српским црквама у 15. и 16. веку, о архиепископу Данилу.

1872 - Умро је Петар Прерадовић, књижевник, један од најзначајнијих песника епохе илиризма, чија се лирика креће од заносног родољубља до крајњег песимизма. После завршене Војне академије у Винернојштату, иако рођен као Србин, због напредовања у каријери прешао је у римокатолицизам и напредовао до чина генерала, учествујући у свим ратовима Аустрије његовог доба. Испрва је писао на немачком, али је убрзо почео да пише на српскохрватском, па се његовим правим књижевним почетком сматра песма "Зора пуца, биће дана". Написао је и низ топлих љубавних песама, од којих се многе певају и сада, попут песме "Мируј, мируј, срце моје". Дела: збирке песама "Првијенци", "Нове пјесме", драма "Краљевић Марко", епови "Лопудска" (недовршен), "Први људи", "Пустињак" (недовршен), либрета "Владимир и Косара", "Сиротица". Текст данашње аустријске химне дело је његове праунуке Пауле фон Прерадовић.

1896 - Француска је окупирала Мадагаскар и прогласила га колонијом. Мадагаскар је независност стекао 1960.

1897 - Рођен је српски сликар Мило Милуновић, члан Српске академије наука и уметности. Сликаство је учио у Фиренци. После Првог светског рата отишао је на студије у Париз у којем је с прекидима остао до 1932, када је дошао у Београд, где је 1937. постао професор Уметничке академије. Снажно је утицао на млађе генерације сликара у Београду.

1908 - Рођен је француски државник и правник Едгар Фор, који је као тужилац представљао Француску на суђењу немачким ратним злочинцима у Нирнбергу после Другог светског рата. Био је председник владе Француске 1952, 1955. и 1956. и више пута министар од 1958. до 1969.

1908 - Рођен је српски композитор Милан Ристић, члан Српске академије наука и уметности. Студирао је у Београду, Паризу и Прагу. Био је ученик Милоја Милојевића и Јосипа Славенског. Дела: девет симфонија, "Музика за камерни оркестар", "Suita giocosa", "Симфонијске варијације", концерти за виолину, за клавир, за камерни оркестар, за кларинет, камерне, клавирске и вокалне композиције.

1909 - Рођен је Милан Токин, српски новинар, литерата, историчар књижевности. У међуратном периоду био је новинар листа Време и новинске агенције Авала, од 1938. до 1941. дописник из Берлина. Повукао се у родни Вршац 1943. и од тада се бавио публицистиком, архивистиком, библиотекарством, превођењем, историјом књижевности и литерарним радом. Био је велики познавалац живота и дела Јована Стерије Поповића и приредио је његова сабрана дела. Преводио је Густава Шваба, Штефана Цвајга, Е. Е. Киша, Ромена Ролана, Ђакома Казанову. Дела: "Јован Стерија Поповић", "Вршац некад и сад", "Стеријина комедија Тврдица - освета духу чаршије", романи - "Вршачка даворија", "Царичин љубавник".

1914 - Немачка је у Првом светском рату објавила рат Русији, а истог дана амерички председник Вудро Вилсон прокламовао је неутралност САД.

1922 - Рођена је америчка филмска глумица Шели Винтерс, која је почела каријеру

мјузиклима и комедијама, али је праву славу стекла улогама агресивних средовечних жена. Филмови: "Двоструки живот", "Место под сунцем", "Ноћ ловца", "Дневник Ане Франк", "Лолита", "Крвава мама", "Клеопатра Џонс", "Посејдонова авантура", "Станар".

1922 - Рођен је француски писац Ален Роб-Грије, члан Француске академије. У литературу је ушао педесетих година 20. века, као теоретичар и један од најпознатијих представника француског "новог романа". Филмску каријеру је започео 1961. када је написао сценарио, по сопственом роману, за филм "Прошле године у Маријенбаду", за који је био номинован за Оскара. Прославио се као режисер филма "Лепа заточеница".

1933 - Рођен је амерички филмски режисер пољског порекла Роман Полански. После успеха филма "Нож у води", преселио се из Пољске у САД, а снимао је и у Француској и Британији. Остали филмови: "Одвратност", "Ћорсокак", "Бал вампира", "Розмарина беба", "Макбет", "Кинеска четврт" (Оскар), "Станар", "Пирати", "Теса".

1937 - Рођен је амерички филмски глумац и режисер Роберт Редфорд, награђен Оскаром за филм "Обични људи", први који је режирао. Остали филмови: "Ситуација безнадежна али не озбиљна", "Кажите им да је Вили Бој овде", "Буч Касиди и Санденс Кид", "Џеремаја Џонсон", "Кандидат", "Жаока", "Велики Гетсби", "Девојка коју сам волео", "Три Кондорова дана", "Сви председникови људи", "Електрични јахач", "Брубејкер".

1941 - У немачки концентрациони логор Бухенвалд доведена је прва група српских (југословенских) заробљеника. Током Другог светског рата кроз логор су прошле 3.872 особе које су биле држављани Краљевине Југославије, од којих је 607 дочекало ослобођење. Логор у којем су нацисти од 1937. до 1945. убили 56.000 лица из 18 европских земаља, ослободили су сами логораши, априла 1945.

1948 - У Београду је потписана Дунавска конвенција, којом је прихваћено начело да Дунавом и пловидбом по њему управљају приобалне земље. Слободна пловидба осигурана је за све трговачке бродове, а ратним бродовима пловидба је забрањена, сем ратних бродова приобалних држава који могу да плове и на подручју друге приобалне државе, али само према споразуму.

1954 - Џејмс Вилкинс је постао први Афроамериканац у америчкој историји који је

учествовао у заседању владе САД. Он је био помоћник министра рада и седници је присуствовао пошто министар и његов заменик у том тренутку нису били у Вашингтону.

1964 - Спортистима Јужне Африке забрањено је да учествују на Олимпијским играма због политике апартејда у тој земљи.

1990 - Југославија је трећи пут постала светски првак у кошарци на 11. светском шампионату у Аргентини. Први пут ту титулу је освојила 1970. у Љубљани, а други пут 1978. у Манили.

1994 - Најмање 150 особа погинуло је у земљотресу у области Маскара на северозападу Алжира.

2003 - Умрла је српска глумица Татјана Лукјанова, која је оставила неизбрисив траг у историји српског позоришта. Члан Београдског драмског позоришта била је од оснивања, а незаборавне креације остварила је у представама "Стаклена менаџерија", "Харолд и Мод", "Мачка на усијаном лименом крову", "Кућа са прозором", "Бећарац", "Избирачица", "У агонији", "Буђење вампира", "Хамлет".

2007 - Умро је лорд Вилијем Дидс, великан британског новинарства. Постао је славан извештавајући 1936. из Етиопије током агресије Италије на ту земљу. Био је инспирација енглеском писцу Евелину Воу за лик Вилијема Бута у роману "Скуп". Током Другог светског рата је активни официр и рат је провео на ратиштима у Европи. Постао је посланик 1950. и потом министар у влади Черчила и касније Макмилана. Дуго је био главни уредник у "Дејли телеграфу". Титулу лорда добио је 1986.

2009 - Умро је Роберт Новак, амерички новинар, политички колумниста. Чак 40 година писао је изузетно утицајну колумну која је сваке недеље штампана у око 300 листова широм САД. Његов матични лист био је "Чикаго сан тајмс", други по тиражу дневни лист у Чикагу после "Чикаго трибуна", а радио је и као телевизијски коментатор, најпре за ЦНН, а касније за телевизију "Фокс њуз".

2015 - У Чилеу је формирана специјална јединица, у оквиру војске, као помоћ у истрази злоупотреба које је починио режим Аугуста Пиночеа, како би се окончала "завера ћутања". Посебна јединица образована је као одговор на тврдње да чилеанска војска блокира информације о кршењима људских права почињеним током војне управе од 1973. до 1990. године, када је, према проценама, убијено или "нестало" више од 3.000 особа а око 38.000 је било изложено репресији.

2018 - Умро је Кофи Анан, политичар и дипломата из Гане и седми Генерални секретар ОУН-а. Каријеру је започео 1962. у Светској здравственој организацији. Од 1972. до 1974. био је челник туристичке организације Гане. Почев од 1987. налазио се на важним позицијама унутар УН, и као помоћник генералног секретара. Био је задужен за мировне операције и као специјални изасланик УН за бившу Југославију. Генерални секретар Уједињених нација био је од јануара 1997. до децембра 2006. Године 2001. добио је Нобелову награду за мир.

2019 - У великом пожару у Даки, Бангладеш, изгорело је око 15.000 домова, а приближно 50.000 особа остало је без крова над главом.

2019 - Свечано је отворен, односно пуштен у употребу аутопут "Милош Велики", део Коридора 11 изузетног значаја за Србију. Новоотворени аутопут Е-763 крак је, кроз Западну Србију, Трансевропске магистрале која повезује правац од Гдањска до Атине и Истанбула с Јадранским морем и луком Бар.

2020 - У Малију се догодио државни удар којим је војска оборила режим Ибрахима Кеите, легалног председника који је сутрадан и формално поднео оставку. Левичарски председник Кеита, челник политичке организације Уједињење за Мали, налазио се на челу те земље од септембра 2013. године.

(Танјуг)